

16-05-2017

Sagsnr.
2017-0213479

Dokumentnr.
2017-0213479-1

Sagsbehandler
Karin Munk Petersen

Juridisk bilag til notat om ventelister

Forsyningsforpligtelsen

Efter servicelovens § 4 er kommunalbestyrelsen forpligtet til at sørge for, at der er det nødvendige antal botilbud efter §§ 107 og 108 til rådighed for borgere, der opfylder betingelserne for at blive visiteret til sådanne botilbud.

Det kan kommunen gøre ved at anvende egne botilbud, og/eller ved at samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud.

Brugen af ventelister

Der er ikke i serviceloven beskrevet en frist for, hvornår en borger skal have et konkret botilbud efter §§ 107 eller 108.

Statsforvaltningen Tilsynet har i en konkret sag¹ udtalt, at det kan være i orden at lade en borger vente i en kortere periode på et botilbud. Fra udtalelsen:

”Det vil efter statsforvaltningens opfattelse efter omstændighederne være i overensstemmelse med servicelovens forsyningsforpligtelse at lade personer, der er bevilget et botilbud efter servicelovens § 108, vente i en kortere periode med henblik på at finde et egnet botilbud. I visse særlige situationer vil der endvidere kunne blive tale om, at der skal opføres et helt nyt botilbud. Dette vil også kunne lovliggøre ventetid.

Det er imidlertid efter statsforvaltningens opfattelse et krav, at ventetiden er kort og for den enkelte afpasset efter dennes situation og behov. Ventetiden må (alene) tage sigte på at finde et egnet botilbud i forhold til den enkeltes behov i eksisterende byggeri eller ved nybyggeri. Det er efter statsforvaltningens opfattelse ikke lovligt, hvis kommunen ikke kontinuerligt arbejder på at afvikle ventetiden.”

En lignende udtalelse kom Statsforvaltningen frem til i en anden sag², hvor de udtalte:

”Statsforvaltningen Midtjylland udtaler, at det følger af kommunens forsyningsforpligtelse efter servicelovens § 4, stk. 1, at personer, der er bevilget botilbud efter servicelovens § 108, skal have et botilbud. Det er statsforvaltningens opfattelse, at Randers Kommune ved at lade

¹ Århus-udtalelse af 28. juni 2012

<http://statsforvaltning.dk/Tilsynsafg%C3%B8relser/Files/VedhaeftetFil/1085.pdf>

² Randers-udtalelse af 28. juni 2012

<http://statsforvaltning.dk/Tilsynsafg%C3%B8relser/Files/VedhaeftetFil/1084.pdf>

Center for Politik

Bernstorffsgade 17
1577 København V

E-mail
CG11@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683052

C vente på botilbud begrundet i besparelser har tilsidesat sin forsyningspligt efter servicelovens § 4, stk. 1.”

For borgere, der ønsker et botilbud i en anden kommune end der, hvor de aktuelt bor i botilbud, gælder der andre regler. Disse ventelisteregler fremgår af § 11 - § 14 i betalings- og flyttebekendtgørelsen³, der er udstedt med hjemmel i § 108, stk. 4.

Efter bekendtgørelsens § 11 og § 12 gælder det,

- at ansøgere, som opfylder betingelserne for at modtage tilbud efter servicelovens § 108, optages på en venteliste i den kommune, hvor det ønskede botilbud ligger,
- at kommunen tildeler ledige botilbud til de ansøgere, der har størst behov for det pågældende botilbud,
- at det skal fremgå af kommunens venteliste, om den enkelte ansøger har bopæl i eller uden for kommunen,
- at ansøgere, der er optaget på ventelisten, efter anmodning skal gøres bekendt med deres placering på ventelisten.

Socialministeren har i et svar til Folketingets Socialudvalg om kommunens forsyningspligt udtalt følgende:

”Når en kommune træffer afgørelse om støtte efter servicelovens regler, har kommunen også pligt til at levere den pågældende ydelse. Udgangspunktet er, at afgørelsen skal iværksættes straks, med mindre andet fremgår af afgørelsen. Der kan dog være særlige forhold, der gør sig gældende i den konkrete situation, som umuliggør, at tilbuddet kan iværksættes med det samme. I de tilfælde, hvor det bedst egnede tilbud fx ikke har ledige pladser, skal kommunen forsøge at finde et alternativt, eventuelt midlertidigt tilbud, fx via Tilbudsportalen.”⁴

I en anden udtalelse fra Socialministeriet til Folketingets Socialudvalg fremgik:

”En del af forklaringen på ventetiderne kan være, at nogle borgere ønsker at benytte det frie valg til botilbud og derfor venter på bestemte botilbud, indtil der bliver ledige pladser. En ventelisteplacering er derfor ikke udtryk for, at borgeren ingen hjælp får. Uanset om borgeren bor i botilbud eller står på venteliste, skal

³ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=20748>

⁴ Sagen vedrørte aflastning efter servicelovens § 44, men formodes at have samme rækkevidde
<http://www.ft.dk/samling/20151/almdel/sou/spm/16/svar/1281258/1571547.pdf>

kommunalbestyrelsen være opmærksom på borgerens behov for hjælp og yde borgeren den hjælp efter serviceloven, som den pågældende har krav på.”

De forskellige botilbud

Midlertidigt behov

Når borgerens behov for et botilbud ikke er varigt, men f.eks. har til formål at sikre rammen om en behandlingsmæssig indsats, skal borgeren tilbydes et midlertidigt botilbud efter servicelovens § 107.

Et midlertidigt botilbud kan fx anvendes i følgende situationer:

- Hvis en borger vurderes at skulle sættes i stand til at klare sig i eget hjem, eventuelt med støtte. Det kan være fordi, borgeren for en periode har brug for omfattende hjælp, fx fordi borgeren har brug for genoptræning efter en nyopstået fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, og der fx for en periode er behov for at sikre rammen om en behandlingsmæssig indsats. Opholdet vil her blive brugt til at rehabilitere borgere og træne borgeren i at kunne håndtere flest mulige daglige situationer.
- Hvis borgeren skal udredes i forhold til at finde frem til det rette fremtidige botilbud. Det kan fx være en ung borger, hvor det skal afprøves, om borger vil kunne klare sig i egen bolig med støtte, eller vil skulle have et andet botilbud efter servicelovens § 108 eller almenboliglovens § 105.

Der er ingen tidsmæssige grænser for, hvor længe en borger kan opholde sig i et midlertidigt botilbud. Det afgørende for opholdets varighed er, at formålet med opholdet er opfyldt, eller der er grundlag for at fastslå, at den pågældende har et behov for et botilbud af mere permanent karakter. Det kan fx være en almen ældre- eller handicapbolig efter almenboliglovens § 105 eller et botilbud til længerevarende ophold efter servicelovens § 108. Se også principafgørelse 71-14.

Borgeren betaler i et midlertidigt botilbud husleje efter betalingsregler, som er fastsat efter servicelovens § 163. Det betyder, at der ved huslejefastsættelsen kan tages hensyn til borgerens forsørgelsesgrundlag, herunder hvad borgeren er i stand til at betale samt om borgeren allerede betaler for anden bolig. I sidstnævnte tilfælde skal borger ikke betale husleje.

Længerevarende botilbud

Hvis borgeren viser sig at have behov for et permanent botilbud skal borgeren visiteres til enten et længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 eller efter almenboliglovens § 105.

Almenboliglovens § 105

Et botilbud efter almenboliglovens § 105 anvendes til borgere med et længerevarende eller permanent behov for støtte. Ved visitation til et sådan botilbud vurderer Socialforvaltningen, at borgeren har en varig nedsat funktionsevne og permanent behov for omfattende hjælp. Selve visitationen til boligen sker på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers behov for en sådan bolig efter almenboliglovens § 54.

Hjælp og støtte til borgeren efter servicelovens enkelte bestemmelser, fx til § 85-støtte, ydes uafhængigt af lejeforholdet. Hvis borgerens behov ændrer sig efter indflytningen, vil indsatsen blive tilpasset borgerens behov.

Borgeren vurderes i en almenbolig selv at kunne administrere et lejeforhold efter lejeloven med alt, hvad dette indebærer i form af underskrivning af lejekontakt mv. Borgeren vil i disse situationer alene kunne opsiges af udlejer, hvis opsigelsesbestemmelserne er opfyldte. Kommunen vil altså ikke bringe forholdet til ophør, heller ikke selv om borgerens behov ændrer sig.

Borgeren betaler husleje for botilbuddet på lige fod med andre beboere i lejeboliger, og der tages dermed ikke hensyn til borgerens forsørgelsesgrundlag. Borgeren vil dog kunne søge boligstøtte efter gældende regler på området.

Borgeren har ved visitation til en almenbolig efter almenboliglovens § 105 et frit valg ift. *et tilsvarende* tilbud i en anden kommune. Retten til frit valg af ældrebolig mv. gælder, uanset boligens beliggenhed, når behovskriteriet er opfyldt i bopælskommunen og ved flytning til anden kommune både i bopælskommunen og tilflytningskommunen.

Ankestyrelsen har i 72-14 understreget, at borgere med nedsat funktionsevne i så betydelig grad, at det ikke kunne forenes med et botilbud omfattet af lejelovens regler, ikke kan anvises et botilbud efter almenboliglovens § 105 om almene ældreboliger. Ankestyrelsen har efterfølgende præciseret afgørelsen, så det fremgår, at det er en forholdsvis snæver gruppe, hvor dette er tilfældet. Borgercenter Handicap er ved visitation til længerevarende tilbud opmærksom på, om borgerens funktionsevne kan forenes med et botilbud omfattet af lejelovens regler. Skulle der være enkelte borgere, der tidligere er fejlplaceret, er ovenstående dog ikke nok til at opfylde betingelserne for en flytning uden samtykke.

Servicelovens § 108

En borger kan som følge af en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne have behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling.

Hvis borgeren ikke vurderes at kunne få disse behov dækket på anden vis, skal borgeren visiteres til et af Socialforvaltningens længerevarende botilbud oprettet efter servicelovens § 108.

Hjælp og støtte til borgeren efter servicelovens enkelte bestemmelser, fx til § 85-støtte, ydes uafhængigt af lejeforholdet. Hvis borgerens behov ændrer sig efter indflytningen, vil indsatsen blive tilpasset borgerens behov.

Umiddelbart er der et sammenfald af personkreds mellem boliger efter almenboliglovens § 105 og et længerevarende botilbud efter servicelovens § 108. Det følger imidlertid af forarbejderne til servicelovens, at der *”udover det forsyningsansvar, der ligger i lov om almene boliger mv. imidlertid er behov for at have regler om etablering og drift af boformer, der er beregnet til længerevarende ophold for personer med betydelige og varige fysiske eller psykiske handicap”*.

Borgeren har ved visitation til en almenbolig efter almenboliglovens § 105 et frit valg ift. *et tilsvarende* tilbud i en anden kommune. Retten til frit valg af ældrebolig mv. gælder, uanset boligens beliggenhed, når behovskriteriet er opfyldt i bopælskommunen og ved flytning til anden kommune både i bopælskommunen og tilflytningskommunen.

Ankestyrelsen har i tre sager, jf. principafgørelse 72-14 vurderet, at borgerens behov ikke kunne tilgodeses i de konkrete tilbud efter almenboliglovens § 105. Det handler bl.a. om, at der skal være den tilstrækkelige støtte i det konkrete tilbud til den pågældende borger til at hindre borgerens udadreagerende adfærd. Det vil dog altid afhænge af en konkret vurdering, om borgeren kan rummes i et tilbud efter almenboliglovens § 105 eller servicelovens § 108.

Borgeren betaler i et længerevarende botilbud husleje efter betalingsregler, som er fastsat efter servicelovens § 163. Det betyder, at der ved huslejefastsættelsen kan tages hensyn til borgerens indtægtsgrundlag.